

DR. FERNANDO JURADO NOBOA*

CATALANS A L'EQUADOR

Se sap el nombre escàs de catalans que participaren en la conquesta d'Amèrica al segle XVI. Potser les regions o llocs que major nombre de conqueridors van donar van ésser Barcelona i Igualada, sobretot en els prime dies d'aquella nova convivència. Els cognoms més freqüents dels conquerido catalans eren: Aguilar, Barcelona, Barcelonès, Conjunta, Gisbert, Goanter Lobert, Lucas, Marco, Rier, Sànchez i Trias, segons els estudis de Boy Bowman¹.

Una notable quantitat de catalans, de la mateixa manera que membres d'altres regions espanyoles, no deixaren assentat el lloc exacte d'on provenien les cròniques assenyalen genèricament només el fet d'haver estat "catalans". El cognom més comú d'aquests emigrants fou el de Catalán, en menor proporció. Aymeric, Boil, Colibre, Forné, Garcia, González, Guirao, Homs, Joval, Jove Llardó, Margarit, Oliver i Trias.

A l'Equador, el pic més gran de migració de catalans es donà al segle XVIII seguit d'un altre pic al segle XIX. Des del punt de vista polític un nét de català, Jaime Roldós Aguilera, va ocupar la presidència del país des del 1979 fins al 1981; un altre, Juan José Castelló, és alt dirigent del sindicalisme i del Congrés Nacional. En les lletres, Antonio Lloret Bastidas, és una de les figures cabdals de la narrativa conquense a l'Equador. No hi ha àrea en la qual descendents de catalans no hi estiguin figurant.

Metodològicament hem cregut convenient presentar un quadre, el més complet possible, sobre aquests emigrants, per ordre alfabètic, per tal de facilitar l'encontre genealògic. Al final, col·locarem el llistat per ordre cronològic, el qual cosa farà més servei als historiadors socials en general.

AGUILAR. Joan d'Aguilar i Monga, nascut a Barcelona el 1580, fill de Pere Monga i de Maria d'Aguilar, era alfabet, passà de Cuenca (Equador), on es va casar, el 1607, amb Jacoba Pesantes y Espinosa Calderon, dotada amb 2.620

* President d'honor de la "Corporación Amigos de Genealogía", Membre de Número de la "Academia de la Historia", President de les Fundacions "Fediam" i "Ricaldo Descalzi".

1. "Índice geobiográfico de 40.000 pobladores españoles de América en el siglo XVI", Bogotá, Carvajal y Cuervo, 1964, pag. 22.

pesos; després van passar a Quito, i van ser parroquians del Sagrari (ANH, nota, 1609).

AGUSTÍ. Maria Teresa Agustí i Dalmau, nascuda a Catalunya, neboda de Francesc Dalmau i Padró, va sortir del seu país a causa de la Guerra Civil el 1937 i va arribar a Guaiaquil en unió de les famílies Cabanes-Soldevila i Pere-Cabanes.

40

ALAVEDRA. Jeroni Alavedra i Colomina, nascut a la vila d'Olesa de Montserrat el 1759, comerciant, va passar a Guaiaquil, on es va casar, el 1785, amb Maria-Ignàsia Figuerola y Calisto, quiteca, neboda de francès, (Robles Chambers: *Contribución para el estudio de la Sociedad de Guayaquil Colonia*, 1938). Va ser propietari de terres a Vines urbana (Pérez Pimentel: *El Ecuador profundo*, t. II). En ingressar al batalló de granaders el febrer de 1787 va fer la següent fitxa: estatura 6 peus i mig, pèl castany, ulls melats, nas gruixut i rom, barbamec, una piga al queix esquerra. Era fill de Jaume Alavedra i de Teresa de Colomina, naturals d'Olesa. El seu besnét va ser el metge i genealogista Dr. José Alavedra y Tama, nascut a Guaiaquil el 1889.

AMAT. Eufràsia Amat, catalana, veïna de Guaiaquil el 1795. Va ser esposa del governador José de Aguirre Irrisarri, que va fer obres notables per l'avanç de Guaiaquil (Abel Romeo Castillo: *Los Gobernadores de Guayaquil en el siglo XVIII*).

ALBANELL. Trinitat Albanell i Garcia, nascuda a Barcelona, es casà allí el 1900 amb Ramon Viver i Arnet; els dos van passar a Quito vers el 1915-20; ella va morir a Guaiaquil el 1947 (Max Borromeo: *Orígenes cuencanos*, II, Cuenca, 1962). Era filla de l'industrial i negociant Pau Albanell i Bach, nascut a Manlleu el 1831 i que morí a Barcelona el 29 de gener de 1893, i de Melitona Garcia i Sagrera, nascuda a Barcelona.

ALBINYANA. Antoni Albinyana i Pifarré, nascut a Lleida el 1914, en finalitzar la Guerra Civil s'exilià a França, des d'on va passar a l'Equador el 1939. Va figurar a Guaiaquil com a comerciant, cofundador, el 1950, del Casal Català, Gerent d'Ibesa el 1957 i agent de la Borsa de Valors (Jenny Estrada: *Los españoles de Guayaquil*, 135, en adelante J. Estrada).

ALCÀZAR. Capità Ignacio Alcázar y Caryajal, nascut a Barcelona vers el 1745, germà de Felipe, cavaller de Carles III el 1794 (ANH, Madrid, Sección Orden de Carlos III), i fills del coronel Felipe de Alcázar y Barrios, natural de Jerez de la Frontera, cavaller de Santiago el 1767, i besnét matern de Mariana Reinbouts, vescomtessa de Reinbouts (Juan L. Espejo: *Nóbilario de la Capitanía General de Chile*). Va passar a Lima, on va figurar com a Capità de milícies i després a Quito, on es casà el 1785 amb Isabel Argando y Moncayo, nascuda a Alausí. El 87 estaven radicats a Tarma. Però la seva besneta Mariana de Alcázar y Ascázubi, va ser esposa de Gabriel Garcia y Moreno, i, per tant, primera dama de l'Equador des del 1809 al 1875.

ALUJAS. Rosalía de Alujas, nascuda a Rubí, casada a Guaiquil vers el 1914 amb el seu paísà Joan Marcel i Casajoana (J. Estrada, 167).

BALAGUER. Cristòfol de Balaguer, oriünd de Balaguer, nascut el 1649, alfabet, era veí de Quito el 1682 (AHN, not. 1a i 6a). Alonso de Balaguer, parent de l'anterior, va passar a Quito i el 1698 administrava la botiga de D. José de Ribas al carrer de los Trastantes (id..)

BARBA. Gustau Barba i Segalerva, nascut a Barcelona vers el 1874, fill d'Alexandre Barba, nascut a Barcelona, i d'Amàlia Segalerva y Linares, nascuda a Màlaga. Va venir a l'Equador de passada i amb dos amics (un N. Morales); primer es va estar a Guaiquil i després a Quito, on es casà, el 1899, amb Alejandrina Cabezas y Silva, vídua del ric comerciant Ramón Paz y Miño. Va tornar a Espanya amb la seva consort i l'abandonà el 1902, es diu que a causa de bigàmia d'ell (Arch. Lcdo. Joaquín Gómez de la Torre, Quito). La seva filla Carmela, nascuda a Barcelona el 1900, va venir de petita a l'Equador amb la seva mare, i morí aquí l'abril de 1985 es casà amb José Maria Gómez de la Torre y de la Torre.

BARNÓ. Jaume Barnó i Paz, nascut a Barcelona el 1784, va passar a Guaiquil, des d'on va venir el seu oncle Joan Barnó i de Ferrúsola, casat a Cuenca amb María Pedrosa (Arch. Robles Chambers).

BASTÚS. Joan Bastús i Faia, nat a Tremp, el 14 de gener de 1773, fill de Joan Bastús i de Teresa Batas i Faia; advocat graduat a Catalunya vers el 1792. Des del 1816 al 1820 es va estar a Quito com a oïdor de l'Audiència, i va passar el 20 a Caracas i després a Màlaga i a Barcelona. El 1817 procreà, a Quito, Carme Bastús i Dàvila (Arch. hdros. Dr. Miguel Abelardo Egas, Quito).

BAIONA. Josep Baiona, nat a Catalunya, va passar a l'Equador i morí a Daule, (prop de Guaiquil) el 14 de juliol 1767 (Robles: *Cedulario de la iglesia de Daule*, en bol. 7 CIH, Guaiquil), es casà amb Juana Soledispa, indígena. Nicolau Baiona i d'Ors, nat a Catalunya, va passar a Guaiquil, de cadet de la Reial Marina Espanyola; era fill d'Ignasi Baiona i de Josepa d'Ors i Orti². Es va casar a l'església de San Alejo el febrer de 1870 amb Adriana Terranova y Bohorquez, de "l'estat pla", filla de Miguel i Jerònima i nascuda a Guaiquil el 1859. Tota la seva vida va residir al barri de San Alejo (Ezio Garay: *Los Bayona de Guaiquil*, rev. 16 de la SAG, 1985).

Capità Francesc Baiona i Baiona, nascut a Catalunya, Cap. de la Reial Marina Mercant Espanyola, va passar a Guaiquil i es casà el 1892 amb la seva cosina Mercedes Baiona i Terranova, filla de l'esmentat Baiona (E. Garay: id..)

² Maria Mercedes Ors Màrmol, malaguena, va arribar a Guaiquil el 1890 amb el seu marit Eduardo Rivas y Gallardo.

BEGUÉ (VEGUER). Antoni Begué i Esteve, nascut a Lleida el 1866, va entrar com a novici franciscà i així va arribar a Quito, on va abandonar l'Orde i va passar a Buenos Aires. Després s'establí a Guaiquil; on treballà amb Guillamet, es casà el 1902 amb Mercedes Renella Cristiano, de pares italians. El 1909 va fundar *La juventud ecuatoriana* als carrers Pedro Carbó y Vélez. El 1916 s'establí a Roma amb la seva família, on va morir el 1944 (J. Estrada; 112).

42 BORBÚA. Josep C. Borbúa, català, va passar a Quito, on es casà vers el 1870 amb Hortensia Barahona y Proaño, la qual va morir als tres anys de casada, amb successió (veieu testament del Dr. Rafael Barahona Andrade, 1888; Jurado: *Los descendientes de Benalcázar*, t. III y IV).

BOSQUET. Joan Francesc Bosquet, català, casat amb Marianna Llopis i Bordon; ambdós van passar a Quito, on ell ja era difunt el 1808 (Jurado: *La migración internacional a Quito*, I, 200).

BOU. Bernat Bou, català, va passar a Quito, on va ser preceptor de gramàtica, amo de casa a San Marcos i de *Hacienda Rojas* de Cumbayá; es casà el 1773 amb Águeda Sánchez-Cabello y Caro, la qual va testar davant Mariano Santacruz, (AHN Quito).

CABANAS. Florenci Cabanas i Pla, nascut a Catalunya el 1872, on es casà amb Carme Soldevilla i Segura, i van anar de viatge de noces a Buenos Aires. Després van estar a Bolívia i Perú, i van arribar el 1899 a Guaiquil, on instal·laren algunes confiteries.

El 1905 van retornar a Espanya per educar llurs filles. Hagueren de retornar a causa de la Guerra Civil: ambdós van morir a Guaiquil el 1939 (J. Estrada, 146-148).

Maria de la Mercè Cabanas i Soldevila, nascuda a la Paz, Bolívia, el 1899, i estant allí transitòriament els seus pares, es casà a Guaiquil, el 1926, amb José Peré y Abanoza.

CABEZA. Adela Cabeza y Vailé, nascuda a Barcelona el juliol de 1900, filla d'Ernesto i d'Adela; va passar a Quito, on casà per dispensa de 24 de setembre de 1917, amb Emilio Terán y Vaca, nascut el 1891. Ella morí a Santa Prisca el 13 de maig de 1918, i deixà una filla (AC, Quito, dispensa 1917).

CAMPS. Lluís Camps i Arrou, nascut a Barcelona el 1911. Va arribar a Guaiquil el 1950, on morí el 1973. Casà amb Pastora Giménez. Foren pares de: Josep Lluís, Maria Lluïsa, Jordi i Maria Cristina (J. Estrada: 260).

CANALS. El pare Àngel de Maria Canals, nasqué a l'Ametlla de Merola (Barcelona) el 1904. Fou claretà, deu anys missioner al Chocó, on va fundar Mutís. Va passar a Guaiquil el 1955 i durant 12 anys desenvolupà una enorme tasca: construí la parròquia de l'Esperit Sant al suburbi; edificà sis capelles per al culte, la capella i la ciutadella del Crist del Consuelo, 14 escoles, etc. Morí el 18 d'abril de 1967.

CARBONELL. Celestí Carbonell, català, va passar a Ambato, on el 19 tenia una fàbrica de licors ³, (Isaias Toro: *Ambato en 400 años*).

CARDONA. Francesc Cardona, català, veí de Quito el 1662, casà ar Josefa de Ao (Arch. Sagrario, tomo 3 bauts. de españoles).

Josep Marcel·lí Cardona, català, va passar a Quito, on es casà al Sagrar el 31 de maig de 1781, amb Francisca Moreno. Un temps fou veí de Lima (veu a ANH, testament del seu fill Felipe davant Vicente Mogre, 1882).

CARRENCÀ. Maria Margarida Carrencà, nascuda a Granollers, casà Guaiaquil vers el 1918 amb Agustí Maspons i Camarasa, nascut el 1889. El morí a Guaiaquil el 1919 de la febre groga (J. Estrada: 118).

CASAJOANA. Modest Casajoana i Castellví, nascut a Rubí (Barcelona) el 1895, fill de Josep Modest Casajoana i Casals i de Modesta Castellví González, ambdós de Barcelona. Va passar a Quito, on es casà el 1922 amb Maria Luisa Donoso y Moncayo, nascuda el 1901, filla del notable artesà en *corozo* León Donoso Vallejo, nascut a Riobamba i d'Edelina Moncayo y Robalino, nascuda a Licto. Van passar a Cuenca, quan a ell se'l designà agen de la fàbrica de sabates *La Nacional* (Arch. Laura González de Donoso, Quito Jurado: *Los Donoso*, 234)⁴.

CASALS. Carles Casals, català, va passar a Tulcàn, on es casà vers el 1918 amb Mercedes Grijalva y Guerrón, nascuda el 1890. Sense successió (Arch. Alfonso Madera Salvador, Quito).

Joan Felicià Casals i Ribes, nascut al Masnou el 1893, fill de mariner, ofici que també exercí en la seva joventut, va passar a Guaiaquil el 1911, seguint el seu oncle Enric Ribas i Antich, de l'empresa del qual va ser empleat. Casà a Guaiaquil el 5 de gener de 1924 amb Maria Amada Martínez Fuentes, filla de Joaquín Martínez y León i de Natalidad Fuentes (Arch. Robles Chambers). Morí el 1963 (J. Estrada: 123; Rodrigo Páez: *Los Casals en Guayaquil*, en revista 21 de la SAG, 1986)⁵.

CASTELLS. Miquel Castells, nascut a Barcelona, casat a Quito, prèvia dispensa de 30 de maig de 1914, amb Maria Josefina Bucheli y Dueñas (AC, dispensas, 1914).

Jaumè Castells i Muntal, nascut a Capellades, Barcelona, el 1876, orfe de pare i mare, va passar a Cuba on lluità a favor dels espanyols el 1893. El 1894 s'establí a Guaiaquil com a empleat de la firma de Puig i Mir; casà primer el 1895 amb Rosa Drago, d'origen italià; va ser banquer i industrial a la província de El Oro. Casà per segona vegada amb Victoria Pardo y Dueñas, d'ascendència gallega. Morí el 1959 (J. Estrada, 165-166).

(3) Veure Costa.

(4) Veure Domènec i Marcet.

(5) Veure Casajoana.

CASTILLO. Don José del Castillo i Rubio d'Auñón, català, va passar a Quito, on l'abril del 1713 va rebre 2.647 pesos de dot per a casar-se amb Margarita Cisneros y Pinoargote (ANH, not. 1a).

CASTELLVÍ. Pere Castellví i Prat, nascut a Vic, Barcelona, el 1921, metge, casat a la seva terra amb Maria Eugènia Puig i Plaza, nascuda a Guaiquil; casats a Sabadell el 26 d'abril de 1958. Establerts a Guaiquil el 1959, ell es dedicà a la radiologia ⁶ (J. Estrada, 270).

CATALÁN. Juan Francisco Catalán, nascut a Catalunya, mort a Quito el 12 de febrer de 1802 i sebollit a San Francisco (Sagrari, defunciones).

CERIOLA. El pare Joan Bautista Ceriola, nascut a Berga el 1876, vingué a Guaiquil, molt jove, el 1895 i al cap de poc temps va ingressar al seminari i s'ordenà el 1901. Gran propulsor de la cultura, s'associà amb Enric Grau, per editar dos volums molt bells sobre Guaiquil (1910 i 1920) i un altre sobre Manabi. Va tenir grans problemes amb l'arquebisbe González y Suárez (AC, Quito, Gobierno, 1907), va deixar Guaiquil el 1925 i morí anys després a El Salvador (J. Estrada, 207).

COLL. Manel Colls i Alatabàs, nascut a Barcelona, cònsol d'Espanya a Quito, on es casà el 1915 (Sagrario) amb Manuela Bustamante y Pérez; sense successió.

COMPTE. El pare Francesc Maria Compte, nascut a Manresa el primer de gener de 1854, va venir a Quito el 1872 de civil i aquí ingressà al convent de San Francisco, on s'ordenà el 1877. Historiador, cronòleg del seu convent. És autor de *Varones ilustres de la Orden Franciscana en Ecuador* (Quito, 1885).

Rafael Francesc Compte i Baldrich, nascut a Valls, Tarragona, el 1887, va venir als 20 anys a Equador; estigué, primer, com a comerciant a Guayaquil i després, cap al 1912, va passar a Bahía, on es casà, amb Rosalia Andrade e Hidalgo. Retornà el 1938 a Guaiquil, on va posar un negoci a 9 d'Octubre i Rumichaca. Morí el 1955 (J. Estrada: 119).

CORVERA. (CORBERA). Joan de Corvera, català, va passar a Quito, on arribà el 1619; va deixar fills de Juana, índia, (Arch. Sagrario, tl. Esp.).

COSTA. Joan Costa, català, cofundà el 1883 la *Sociedad Española de Beneficiencia*.

Martí Costa i Carbonell, nascut a Santa Perpètua de Mogoda, Barcelona, el 1875, va ser mestre pastisser i va venir a Guayaquil el 1901 contractat com a tal per Florencio Cabanas; després va comprar el negoci i va posar una fàbrica de xocolata. Va portar el seu germà Tomàs i dos nebots. Morí el 1964 als 90 anys (J. Estrada, 150).

Tomàs Costa i Carbonell, nascut a Santa Perpètua de Mogoda el 1885, va venir a Guaiquil el 1912 a instància del seu germà Martí, i va ser gerent del

saló *La Palma*,; casà aquí el 1921 amb Àngela Folguera amb qui tingué dues filles, i tornaren tots cap a Barcelona vers el 1940 (J. Estrada, 150).

Martí Costa i Colominas, nascut a Santa Perpètua de Mogoda el 1909 nebot dels anteriors, va venir a l'Equador el 1931 per treballar amb l'oncle Martí. El 1954 va fundar el *Salón Costa*, lloc predilecte dels artistes del seu temps; casà amb Josefina March i Pi, catalana.

Ramon Costa i Colominas, nascut a Santa Perpètua de Mogoda el 1917, va passar a Guayaquil el 1936 a instàncies del seu oncle Martí; casà a Barcelona el 1942 amb la seva cosina germana Angelina Costa i Folguera, nascuda a Guayaquil, on va tornar (J. Estrada, 152).

CHATTAR. Juan Chattar y Ferrer, nascut a Barcelona, va passar a Guayaquil, on es casà el 1970 (*sis*), amb Justa Fuentesfría y Franco; sense successió (Arch. Robles Chambers). Salvador Chattar y Ferrer, germà de l'anterior, nascut a Barcelona, veí de Guayaquil el 1776; casà allí amb Maria Carvajal (*id.*).

DALMAU. Francesc Dalmau i Padró, nascut a Barcelona el 1873, va venir amb el seu germà a l'Equador el 1904, casà amb Carmela Cabanas i Soldevila, nascuda a Guayaquil el 1902; va fundar fàbriques a Otavalo, Ambato i Quito (Arch. Musello Durango, Quito).

Quimeta Dalmau i Padró, nascuda a Barcelona, va venir el 1937 a Guayaquil.

Antoni Dalmau i Padró, nascut a Barcelona el 1875, es casà allà el 1900 amb Mercè Llopart i, amb dos fills, van venir a l'Equador, el 1904, s'estigueren a Otavalo des del 1905 fins al 1918; allí van fundar la fàbrica de "La Joya"; el 1919 a Ambato "La Industrial Algodonera"; el 1920 la fàbrica "El Prado" a Atuntaqui, després radicaren a Quito com a comerciants (Cegan: *El libro de la ciudad de San Francisco de Quito*, 1951).

Antoni Dalmau i Llopart, nascut a Barcelona el 1901, va venir de nen a l'Equador el 1904 i morí encara nen.

Mercè Dalmau i Llopart, nascuda a Barcelona el 1903, es casà a Quito amb el seu cosí Francesc Llopart; amb successió ⁶.

DOMÈNECH. Joan Domènech i Casajoana, nascut a Rubí el 1884, parent de Modest Casajoana, va passar, als 24 anys, a Mendoza, Argentina, on es casà el 1909 amb Eulàlia Serva i Figueras, nascuda a Rubí. El 1911 van passar a Guayaquil, on nasqué la seva segona filla, i després a Xile i Perú, i radicaren de manera fixa a Guayaquil el 1923, i es dedicaren a la "curtiembre"; morí el 1954.

Artur Domènech i Casajoana, nascut a Rubí el 1899, germà de l'anterior, va passar de molt jove a Mendoza; allí es casà el 1917 amb Anna Maria Marcet, també originària de Rubí (J. Estrada: 174). Van passar a Guayaquil el 1925 i morí allí el 1956.

Jaume Domènech i Marcel, nascut a Mendoza el 1918, va arribar de nen a Guayaquil; es casà allà amb N. Gómez.

(6) Veieu Agustí.

Josefina Domènech i Marcet, nascuda a Mendoza el 1920, va arribar a Guayaquil el 25, es casà allí el 1938 amb Julio Garcia Villalta, nascut el 1913, de la família de l'ex-president del país Lizardo García Sorrosa, (1905-1906), (Arch. Robles, Guaiquil).

DÍEZ. Francesc Díez i Catalan, nascut a Catalunya, va passar a Quito com a administrador dels béns dels jesuïtes expulsats, sense fer cap fortuna, i demostrant, amb això, la seva honradesa; morí aquí el 22 d'abril de 1807 (Sagrario); va testar; casà amb Donya Antònia Sèvia i Santacruz, nascuda a Barcelona, les dues filles de la qual residien a Cartagena d'Índies.

DURAN. Francesc Duran i Ribes, nascut a Catalunya el 1840, va passar a Guaiquil el 1867 amb el seu germà i es dedicaren a la compra-venda de cacau; el 1891 va ser president de la *Sociedad Española de Beneficiencia* i morí després de 1867 (J. Estrada: 62).

Antoni Ramon Duran i Ribes, nascut a Catalunya el 1842; va passar el 1867 a Guaiquil; va ser comerciant en cacau, fiscal-fundador de la *Sociedad Española de Beneficiencia*, propietari; donà origen al Duran Gresel (id..).

Jordi Duran i Maristany, nascut al Masnou, Barcelona, el 1878; el seu pare era armador i amo dels velers "India" i "Soberano", que feien viatges a Amèrica. Va ser Capità titulat de la marina mercant el 1896; s'instal·là el 1900 a Guaiquil, per a construir-hi un molí; morí el 1956. S'havia casat amb Anna Wange Guevara, de pare alemany (J. Estrada, 106).

ESCALA. Domènec Escala, nascut a Catalunya, va passar a Guaiquil, on es casà el 28 de novembre de 1801, amb María Rosalía de Vera, *parda* o mulata (AC. Guaiquil, 1979).

ESTERRI. Ubaldo Esterrí i Trullàs, nascut a Barcelona, es casà a Guayaquil el 1903 amb Francisca Borja Lavayen de 41 anys. Sense successió (Pedro Robles: *Los Lavayen*, Guaiquil, 1960).

FABRÉ. Dionisi Fabrè i Coll de Brugades, nascut a Barcelona, es casà allà, el 1918, amb María Isabel Tobar y Borgoñó, nascuda a Quito el 1890. Vingueren a Quito el 1993, on ell es dedicà a la construcció de sitges sense èxit (Arch. Mercedes Luna Tobar, Quito).

FÁLQUEZ. Sergent Major Juan Agustín Fálquez y Rubí de Montulion, català, va passar a Guaiquil, on vivia des de 1795; va formar família amb Josefa Macias, veïna de Daule (Luis Noboa, *Hojas coloniales de servicios militares*, en *Boletín XII del CIH*, Guaiquil, 1960).

FARGAS. Valentí Fargas i Prat, nascut a Rocafort, Barcelona, el 1886; va passar a Guaiquil als 24 anys, on va treballar al Salon Alhambra del seu parent polític Ramon Farré; després va posar magatzem propi i fàbrica a Riobamba. Es casà amb Nieves Arroyo Sáenz, nascuda a Ciudad Real i morta el 1961 (J. Estrada: 112).

FERRÉ. Ramon Ferré, nascut a Barcelona el 1895, parent polític de Valentí Fargas, va arribar a Guaiaquil el 1919; notable venedor de tabac, amb el qual van col·laborar els seus paisans i parents Fargas i Agustí Casanovas. Morí després de 1930 (J. Estrada: 150).

FOLGUERA. Àngela Folguera, nascuda a Catalunya, va passar de soltera a Guayaquil, on es casà el 1921 amb Tomàs Costa i Carbonell, català (J. Estrada: 150).

FONS. Don Manuel Fons d'Usetra, català, va passar a Quito, on es casà el 1735 amb Agustina Sosaya Ontañón, nascuda el 1715, i difunta el 1762, sense successió (Jurado, *La migración internacional a Quito*, II, 512).

Don Antoni Fons, català, morí jove. Va passar a Quito, on es casà amb María del Castillo y de los Bustos, la qual va testar el 1829 davant Miguel Munive (ANH, Quito).

FERRÉS. El capità Eduard Ferrés Viada, nascut a Vilassar de Mar el 1833, es casà allí amb Lucrècia Puig i Mir. Va venir a Babahoyo el 1868; va deixar successió, el 1883, amb Sofía Carrión. Va tornar després a Espanya (Arch. Pérez Pimentel, Guaiaquil). El 1883 va ser cofundador de la *Sociedad Española de Beneficiencia* (J. Estrada: 95).

Jacint Ferrés i Puig, nascut a Vilassar de Mar el 1860, fill dels anteriors, va passar a Guaiaquil, on morí jove i solter (ídem.).

FERRUSOLA. (BARNÓ FERRUSOLA). Joan Barnó i Ferrusola, nascut a Olot, Catalunya, el 1775, fill de Jaume Barnó i de Teresa Ferrusola; va passar a Quito pel 1797 com a secretari del president Carondelet. El 1800 ja era a Guaiaquil (any en què procreà el seu fill Joaquim); es casà el 19 de març de 1801 amb Rosa Paredes Iturralde, filla de gallec. El 1812 tenia casa de dos pisos a Malecón y Colón (Robles: o.c. 238).

FIGUERAS. Josep Figueres, català, va passar a Guaiaquil i va ser el 1883 un dels fundadors de la *Sociedad Española de Beneficiencia*. (J. Estrada: 95).

FORNELL. N. Fornell, català, va passar a Guaiaquil on vivia el 1924, va ser pare de: Manuel Fornell i Riera, nascut a Guaiaquil, el qual es casà a Quito, el 1949, amb Mercedes Vintimilla y Salcedo, d'origen conquense.

FONT. Pere Font i Roca, nascut a Barcelona el 1910, es casà allà el 1934 amb Maria Antonieta Pagés i Pagés; van passar a Guaiaquil junt amb dos fills el 1946; allí va ser agent venedor de fàrmacs i de llibres. Enviudà el 1964 i retornà a Espanya, on es casà per segona vegada amb Josefina Alcoverro (J. Estrada: 136).

Romà Font i Pagés, nascut a Barcelona el 1936, va venir de nen a l'Equador el 1946, membre el 1992 del directori de la *Sociedad Española de Beneficiencia*; es casà amb N. Pérez.

Marta Font i Pagés, nascuda a Barcelona el 1939, va venir de nena a Guaiaquil el 1946; es casà aquí amb N. Mora, amb successió.

FORTICH. Carles Fortich, nascut a Catalunya el 1870, es casà allí amb Quimeta Fortich, van arribar a Guaiaquil el 1900 amb el seu fill Carles, amb l'objecte de treballar al *Salón Cabanas* (J. Estrada: 157).

48 Carlos Fortich i Fortich, nascut a Catalunya el 1896, va arribar de nen a Guaiaquil; des del 1925 més o menys, dirigí la *Casa Fortich en 9 de Octubre y Baquerizo Moreno*, que havia estat fundada pels seus pares el 1905 i la convertí en el primer centre social guaiaquilenc. El va vendre a Avegno el 1955, i es traslladà a Daytona Beach (EE.UU.), on es casà amb Gladys Dunn Bayas, d'origen irlandès.

GINOCCIO. Ester Ginoccio Canepa, nascuda a Barcelona el 1894, d'origen genovès, es casà a la seva ciutat el 1914 amb l'artista Francesc Nugué i Morros, i es traslladaren a Guaiaquil el 1916 (J. Estrada: 196).

GONZÁLEZ. Ramón González y Salcedo, nascut el 1874, veí de Barcelona, es casà allí el 1899 amb Rosenda Artigas i Soler, pares de:

1-Ramón González y Artigas, nascut a Barcelona el 1900, va venir a l'Equador, es casà a Esmeraldas el 8 d'abril de 1931 amb Judhit Díaz y Barreiro, filla de Carlos Enrique Díaz y Castrejón, un dels veïns més acreditats d'Esmeraldas i d'Angelina Barreiro y Toledo (Arch. *Registro Civil*, Esmeraldas). Primer va ser comerciant, després industrial tèxtil en *manteecas*, calçats i sabons; es dedicà, a més, al foment cotoner i ramader i al conreu de les plantes oleaginoses. El 1950 era president del Banc Manabita (Cegan: o.c.).

2-José González y Artigas, nascut a Barcelona el 1902, es casà el 1929 amb María Vázquez y Fita, natural de Figueras, ambdós van venir a Guaiaquil el 1930. Morí (Josep) el 1966 (J. Estrada: 131).

3-Oscar González y Artigas, nascut a Barcelona el 1907, va passar a Quito el 1936 i es casà amb Sara de la Paz Gómez de la Torre y Zaldumbide, quiteña. Va ser gerent de quatre fàbriques (Cegan, 180).

GRAU. Joan M. Grau, català, comerciant a Quito el 1911 amb capital de 4.000 sucres (Rodenas: *Guía Comercial y Agrícola*).

Enric de Grau i Iscla, nascut a Barcelona el 1879 a la propietat familiar anomenada "El desert de Sarrià", avui asil de gent gran. Era fill de l'ex-governador Enric de Grau i de Bernade i de Miquela Iscla. Es va casar el 1904 amb Amèlia Ruiz y Matute de Tejada i a l'any següent radicaren a Guayaquil, on ell va figurar com a un dels més notables fotògrafs d'aquesta ciutat. Morí el 1969 (J. Estrada: 186).

Pilar Grau i Iscla, nascuda a Barcelona el 1881, casà allà amb Manuel de los Ríos, i s'establí el 1905 a Guaiaquil.

ISERN. Teresa Isern, catalana, es casà el 1908 amb Bonaventura Subirà i Pagés, nascut al Masnou el 1882; van venir a l'Equador el 1911, i radicats a Guayaquil; sense successió (J. Estrada: 122).

JANER. Pere Janer i Vinyals, nascut a Figueres, província de Girona, el 1823, de família de llibreters; primer es casà a Barcelona el 1848, després estigué a Centreamèrica i el 1876 radicà a Guaiquil, i instal·là, tot seguit, una llibreria que aniria a fer la competència a les d'Abadie, Antoni La Mota (que venia obres a Montalvo) i a la de Fuentes. Va posar en voga el sistema de subscripcions. Va ser filantrop dels hospitals de Quito i Cuenca (Braulio Pérez: *Diccionario biográfico*, Guaiquil, 1926) així com de la *Sociedad Española de Beneficiencia*. Va tornar al seu poble, on morí centenari el 1924 (J. Estrada: 66) (Vegi's també "El Archivo de Gustavo Ribadeneira Romero en Guayaquil" y "Las mujeres que Montalvo amó" de F. Noboa, 1984).

Manuel P. Janer, nascut a Barcelona el 1849, fill de Pere, que ja hem esmentat. Va venir a l'Equador el 1878 cridat pel seu pare i es casà el 1879 amb Elena Fernández y Ruiz, nascuda a Cuenca el 1854, on procurà Victor Manuel, i poc després es dissolgué el vincle. Sembla que estigué durant uns anys de nou a Espanya, i va tornar al país el 1890 per a integrar-se al negoci del seu pare. Va ser distribuïdor autoritzat de revistes espanyoles, cònsol d'Espanya a Guaiquil i morí el 1920 quan encara vivia el seu pare.

JOSÉ. Josep José i Solà, nascut a Reus, província de Tarragona el 1874, orfe de mare, va venir a l'Equador el 1900 amb el seu germà Ernest, a la recerca del gran, Ricard. A Guaiquil va contraure la febre groga, després, des del 1909 al 1922 va formar societat amb l'Ernest. Es casà el 20 de maig de 1911 amb María Teresa Franco Roca, besnéta del català Joan Barnó i Ferrusola. Per a facilitar la seva ubicació, va deixar el seu cognom de José i passà a figurar com a Solà; morí el 1940 (J. Estrada: 114, arch. Robles).

Ricard José i Solà, nascut a Reus el 1870, va venir de jove a l'Equador; s'establí a Riobamba, on adquirí hisenda i desaparegué vers el 1900.

Ernest José i Solà, nascut a Reus el 1872, va venir a l'Equador el 1900 amb Josep; el 1904 va formar societat amb el seu germà; el 1915 va anar a Riobamba per a obrir un negoci d'importació; allí es casà el 1905 amb Dolores Banderas, amb qui tingué una filla a la qual abandonà (Arch. Freile Larrea). El 22 dissolgué la societat amb Josep.

JUANOLA. Miquel Juanola i Matabosc, nasqué a Catalunya el 1830; va passar a Guaiquil, on va ser venedor de fardells i hisendat a l'illa Santay. El 68 accionista del Banc de l'Equador. Es casà el 1873 amb Mercedes Tagle y Larreta, filla de Manuel Isidro Tagle, nascut el 1810 i de Josefa Domingo Larreta y Boniche (Arch. Robles). El 1871 portà el seu nebot Miquel Riera i el 1876, Martí Riera. Encara vivia el 1896.

JUNCOSA. Carme Juncosa i Pieri, catalana. Es casà el 1936 amb Lluís Joan Simó Sanahüja, nascut a Porrera el 1911. Van arribar a Quito el 1939 i després s'establiren a Guaiquil (J. Estrada. 134).

LACAMBRA. Josep Maria Lacambra i Moracho, nascut a Barcelona el 26 de novembre de 1922, va arribar a Guaiquil el 1955 per a treballar amb Puig Mir a l'«ingenio» San Pablo; es casà, el mateix any, amb Ester Troncoso Gam...

LLOPART. Josep Maria Llopart i Tarruela, nascut a Barcelona el 1914, va viure a Quito amb el seu pare des del 1924 al 1927; va tornar a Espanya i es casà a Barcelona el 1933 amb Dolors Masats Trullàs. Van viure a Calidell del 33 al 34 en què van passar a Guayaquil. Es casà alla per segona vegada amb Josefina González; sense successió; morí el 1987 a Guayaquil.

Mercè Llopart, nascuda a Barcelona el 1879, es casà allí el 1900 amb Antoni Dalmau i Padró; van passar el 1904 a Otavalo, el 19 a Ambato i el 24 a Quito (Cegani o.c.; Arch. Musello, Quito).

Francesc Llopart i Tarruela, nascut a Barcelona el 1898, nebot de l'anterior, va passar a Quito on es casà amb Mercy Dalmau Llopart, la seva cosina germana, nascuda el 1903; adeixà successió (Arch. Musello). Morí a Quito el novembre de 1978.

LLANGOS. Montserrat Llangos, nascuda a Barcelona, va passar a Quito, on es casà el 1942 amb Francesc Dalmau i Llopart, nascut a Otavalo el 1917 (Arch. Musello).

LLORET. El general Lluís Lloret, català, va passar a Quito, on vivia des del 1795, la seva filla Maria, nascuda el 1798 a Quito; va passar a Nabón, on vivia el 1820-25, unida a Antonio Palacios, amb llarga successió (Arch. Antonio Lloret Bastidas, Cuenca 1944). El català figura el 1778 com a veí de l'estat noble de Quito i es casà amb Donya Celidonia Unda (Sagrario, baptismes).

LLORI. 1-Don Josep Mari Llori, nascut a Catalunya, va passar primer a Bogotà, on es casà el 1770 amb Dña. Joaquina Puyol, natural d'aquest lloc i d'origen català; el 1772 vivien a Buga-Colòmbia, el 1801 estava radicada al poble de El Cerrito, on va ser nomenat alcalde de partit; el 1805 va ser alcalde pedani de Llanogrande, igualment el 1806 (Tutlio E. Ascón: *Historia de Buga*, 323, 333 i 334).

2-Don Josep Francesc Llori i Puyol, fill de l'anterior, nascut a Buga el 1772, es casà primer, el 1797, amb Dña. Maria Vicenta Baca, natural de Palmira; ella aportà joies i animals per 400 m. pesos i ell res; procrearen sis fills. A la revolució del 1810 va ser tret pels patriotes, pels seus ideals realistes; va emigrar a Santa Fe i va perdre el seu bestiar. A Bogotà va treballar de traginer i enviudà el 1822; retornà al sud amb 5.000 pesos; ja vivia en aquesta ciutat el 1828 (Notaría 1ª de Pasto), i es casà per segona vegada a Pasto, el 29 de maig de 1831 amb Donya Margarita Arana, nascuda a Palmira, al nord de Cali. Aquesta era parent de Mariano Arana, amo d'un dels tres teulats de Buga, el 1810. Llori testà a Pasto el 22 de desembre de 1837: tenia tenda de comerç amb 7.000 pesos, la mansió de La Compuerta, els poltrons d'Uhapal, casa a la plaça major de Pasto (que fóra de D. Francisco Santacruz Barona), i 9 esclaus. Ambdós vivien a Quito el 1844. Fills:

1) Eusebia Llori Baca, nascuda a Palmira el 1798, vivia el 1837.

2) Francisco Llori Baca, nascut a Palmira el 1808, vivia el 1837.

3) María Jesús Llori Arana, nascuda a Pasto el 1833.

4) Juana Llori Arana, nascuda a Pasto, el 1838, passà a Quito on es casà

amb Fidel Alomia Sierra, nascut a Catacachi, prestador i comerciant de bestiar; ella testà el 4 de gener de 1893 davant Pío Terán. Tenia casa a San Blas adquirida en regateig públic i deixà en efectiu 236 sucres.

5) Antonio Llori Arana, nascut a Pasto el 19 de juliol de 1844, passà a Quito, va ser Governador de l'Oriente el 1887, on vivia el 1893 i deixà successió.

6) José Llori Rivera, nascut a Pasto el 1829 al barri de Santo Domingo, era germà de Cruz Rivera Rosero, nascuda el 1793. Vivia el 1843 (Arch. Municipal, Pasto, censos 1843).

MADINYÀ. Antoni Frederic Madinyà i Villasendra, nascut en Barcelona el 1837, va arribar a Guaiquil el 1857 i va posar comerç al Malecón. Casà el 1870 amb Josefa Zoila Lazcano Bahamonde, nascuda a Jipijapa i la família de la qual exportava barrets de palla toqueta. Va ser amo de Payo, Bulubulu, Los Burros, Santay i La Tigrera. Morí el 1919; una de les seves filles va passar a Catalunya, on es casà a Orús (J. Estrada; Arch. Robles).

MARCET. Miquel Marcet Casajoana, nascut a Rubí, Barcelona, el 1880, va passar a Guaiquil, on vivia el 1907, casat amb María del Río, també veïna de Rubí.

Joan Marcet Casajoana, nascut a Rubí el 1889, germà de l'anterior, va arribar a Guaiquil el 1907, i de seguida treballa a la llibreria de Castells, fins el 1943; després destacà com a importador de papereria, morí el 1966. Es casà amb Rosalía Alujas, natural de Rubí; amb successió a Guaiquil.

Anna Maria Marcet, nascuda el 1847 a Rubí, es casà a Mendoza, el 1917, amb Arturo Domech Casajoana, i s'establiren a Guaiquil el 1925 (J. Estrada: 174).

MARCH. Germans March Obiols: 1) Antoni, nascut a Barcelona el 1889, va arribar a Guaiquil als 20 anys i va treballar al magatzem de Vignolo; des del 1915 es dedicà a portar els seus germans, retornà a Barcelona, on casà el 1928 amb Josepa Sans, i retornà per dos anys a Guaiquil; tornà definitivament a Espanya, per morir a Barcelona el 1958.

2) Francesc, nascut a Barcelona el 1892, arribà a Guaiquil el 1915. En un viatge a Espanya, es casà allí amb Nieves Hernández, i retornà de seguida a Guaiquil, on morí el 1987.

3) Josep, nascut a Barcelona el 1895, on es casà el 1920 amb Rosa Pi Roig i amb dues filles vingueren a Guaiquil el 1924 on morí el 1951. Filles:

a.-Josepa March Pi, nascuda a Barcelona el 1921, arribà de nena a Guaiquil; es casà amb Martí Costa⁷ Colominas, nascut a Catalunya el 1909.

b.-Rosa March Pi, nascuda a Barcelona el 1923, es casà a Guaiquil amb N. Mendoza.

c.-Montserrat, nascuda a Guaiquil el 1925; es casà amb N. Almeida.

4) Albert March Obiols, nascut a Barcelona el 1906, arribà a Guaiquil el 1925, es casà amb Carmen Espinosa Larrea, amb successió. Morí el 1989.

MASATS. Dolors Masats i Trullàs, nascuda a Catalunya, va passar a

(7) Vegi's Costa.

Colòmbia, es casà a Barcelona el 1933 amb José Maria Llopart Tarruela, nascut el 1914, residí a Cali fins el 1944; i després a Guaiaquil (J. Estrada: 178).

MASPONS. I.- Miquel Puig, àlias Maspons, vivia el 1497 a Santa Eulàlia de Ronsanes (Granollers, Barcelona), casà amb Narcisa Maspons, que testà el 1497. Era parenta de Miquel Maspons, que vivia el 1425, i de Pere Maspons, que vivia el 1438. Fill:

52 II.-Antoni Maspons i Puig, nascut el 1497, morí el 1531 als 34 anys; casà amb Narcisa, morta de 14 anys, el 1531, a causa d'un part de bessons. Fill:

III.-Pere Maspons, nascut el 1531, morí el 1585 als 54 anys; es casà el 1553 amb Juana, nascuda el 1538 i morí el 1594 als 56 anys. Fill:

IV.-Antic Maspons, nascut el 1554, testà el 1600 d'uns 46 anys; casà el 1576 amb Juana. Fill:

V.-Joan Antic Maspons, nascut el 1577; consta en documents de 1603 al 1654, en què morí als 77 anys; casà el 1597 amb Ana, que tenia 15 anys. Fill:

VI.-Jacinto Maspons, nascut el 1600, morí el 1639 als 39 anys; casà amb Jerònima, nascuda el 1609 i casats el 1624, pares de:

VII.-Pau Maspons, nascut el 1633, morí el 1667 als 34 anys; es casà el 1658 amb Maria, morta el 1677 als 39 anys. Fill:

VIII.-Joan Pau Maspons, nascut el 1659, morí el 1714 als 55 anys; es casà el 1681 amb Maria Puig, nascuda a Lliçà de Munt el 1662, morí el 1734 als 72 anys. Fill:

IX.-Jaume Maspons i Puig, nascut el 1696, morí el 1778 als 82 anys; casà primer el 1720 amb Teresa Torrents i Bosch, nascuda a Sant Andreu de Castellcir; morí el 1750, fill:

X.-Isidre Maspons i Torrents, nascut el 1727, morí el 1764 als 37 anys; es casà el 1750 amb Margarita Tapias y Esmandia, morta el 1809 als 79 anys. Fill:

XI.-Jaume Maspons i Tapias, nascut el 1756, morí el 1841 als 85 anys; es casà el 1776 amb Mariagna Vergés i Coma, nascuda a Riudeperes el 1753, morta el 1809 als 56 anys. Pares de:

XII.-Pau Maspons i Vergés, nascut el 1779, morí als 69 anys el 1848; es casà el 1812 amb Maria Viladerbó i Valls, nascuda a Monteugas Vallcàrcara. Fill:

XIII.-Jaume Maspons i Viladerbó, nascut el 1814, morí el 1864 als 50 anys; es casà el 1839 amb Maria Cadafach i Bagaña, nascuda a Castellar el 1819, morí el 1868 als 49 anys. Pares de:

XIV.-Pere Maspons i Cadafach, nascut el 1841, morí el 1913 als 72 anys; es casà el 1871 a Granollers, Barcelona, amb Apolònia Camarasa i Viñamata, nascuda a Granollers el 1858 i morta el 1904 als 46 anys; amos de la Llar dels Maspons al carrer que ara s'anomena Guaiaquil (l'arbre genealògic és en poder de Roberto Maspons Pifarré a Guaiaquil i devem la còpia a l'arxiu Pérez Pimentel). Van tenir catorze fills, dels quals ens n'interessen dos:

1) Pedro o Pere Maspons i Camarasa, nascut a Granollers el 1885, va deixar la seva promesa Shara Bigás Montaña; va venir a Amèrica el 1905, i va arribar a Guaiaquil; després va ser exportador i mecenes de l'art. Es casà, per poder, amb la seva promesa el 1911. Enviudà el 1921 i el 1940 retornà al seu poble nadiu, on morí el 25 de setembre de 1962.

2) Agustí Maspons Camarasa, nascut a Granollers el 1889, va passar el 1909 a Guaiaquil i va ser el primer comerciant que exportà llana de borrec a Londres; es casà el 1918 amb Maria Margarit Carrencà, nascuda a Granollers i morta de febre groga el 1919. Retornà a Espanya el 1922 i es casà per segona vegada a Lleida el 1926 amb Ramona Pifarré Nebot, amb qui tornà a l'Equador el 1937. Morí a Guaiaquil el 28 de desembre de 1980. Fills:

a.-Agustí Ramon, nascut a Barcelona el 1926; sense successió.

b.-Josefina, nascuda a Barcelona el 12 d'octubre de 1927, casà allí el 1948 amb Josep Maria Pasqual i Puig Mir; amb successió en aquesta ciutat.

c.-Jaume, sense successió.

d.-Robert Maspons Pifarré, nascut a Barcelona el 1931, va venir de nen a Guaiaquil el 1937, va formar el 1969 amb el seu pare "Casa Maspons El Safari". Es casà amb Susana Mosqueda Medina; amb successió a Guaiaquil.

MASDEU. Enginyer Adolf Masdeu, català, va passar a Poteviejo, on es casà, el 1896, amb Olímpia Zevallos Zubiaga (Arch. Zevallos Ross, Quevedo), amb successió.

MASSIÀ. Il·lustríssim Monsenyor Josep Maria Massià i Vidiella, nascut a Monroy (Mont-Roig ?), província de Tarragona el 1815, franciscà, Bisbe de Loja (Equador) el 1876; va tenir problemes amb el govern liberal del general Alfaro, que el desterrà a Lima, on morí el 1902 (Pérez: *Diccionario Geográfico Ecuatoriano*, vol. 8°).

MASPPOT. Bartolomé Masppot, català, veí de Guaiaquil el 1817, es casà amb Dolores Espinosa, nascuda a Riobamba, ambdós de l'estat pla (Arch. Catedral de Guaiaquil, Bautismos).

MILLÀS. Josefina Millàs Roger, nascuda a Catalunya, passà a Guaiaquil el 1915, es casà amb Josep Pons i Pons (Arch. SAG, Quito); casats eren a Barcelona el 1901; veïna de Guaiaquil des del 1902.

NAVARRO. Manel Navarro, nascut a Barcelona, es casà el 1831 amb Maria Nàgera, nascuda a Riobamba (Arch. Curia Tungurahua, matrimoni 1831).

Joan Miquel Navarro Barba, nascut a Molins de Rey, Barcelona, el 193 per raons polítiques, va passar el 1960 a França i després a Colòmbia, on es casà amb Maria García Restrepo, i s'establiren tots a Guaiaquil el 1975 (J. Estrad 281).

NEBOT. Jaume Nebot i Borràs, nascut a la Vila de Porrera, província de Tarragona el 13 d'agost de 1891, estigué primer a l'Argentina, a Panamà i des del 1921 a Guaiaquil, on es casà el 19 de març de 1921 amb Sara Maria Velasco Letamendi, filla de José Joaquín Velasco Jiménez i de Mercedes Letamendi-Ronquillo (Robles: *Los Letamendi*, en revista SAG, núm. 35). Va ser agricultor, periodista, defensor de Franco i comerciant. Morí el 1950. El seu fill, Jaime, va s

Ministre de l'Estat amb el Velasquisme. El seu nét Jaime Nebot Saadi, va ser candidat a la presidència del país el 1992 i tornarà a ser-ho, segurament, el 1996 *.

NUGUÉ. Francesc Nugué Morros, nascut a Barcelona el 1889, pianista, compositor i escenògraf notable, es casà a Barcelona el 1914 amb Ester Ginoccio Canepa, d'origen genovès, i van arribar a Guaiaquil amb una filla, el 1916. Va ser professor de piano. Morí el 1947. Fills:

54

1- Inès Matilde, nascuda a Barcelona el 1915, i va venir de nena a Guaiaquil, el 1916.

OMS. Josep Antoni Oms, escultor català, va modelar i va fondre a Barcelona el monument a Bolívar i San Martín. Va venir a Guaiaquil cap el 1922 per a instal·lar-lo personalment a La Rotonda (J. Estrada: 195).

ORUS. Arq. Joan Antoni Orús Medinyà, nascut a Barcelona el 1892, fill de pare català i mare guaiaquilenya, però filla alhora del català Antoni Madinyà. Va fer la Primària a Guaiaquil, els estudis superiors a Barcelona, on es graduà d'arquitecte el 1917. Morí el seu pare, el 1927, retornà per a establir-se a Guaiaquil, on va ser professor universitari, construí la Catedral i el Palau de l'Arquebisbe; també va ser aquarel·lista (J. Estrada: 195; Robles Chambers: *Los Lazcano*, en revista de la Univ. de Guaiaquil, sbr. de 1978, núm. III). Es casà el 1936 amb Maria Rosa Guerra Stuen.

PAGÉS. Capità Victorià Pagés Fàbrega, nascut al Masnou, Barcelona, el 1848, a la família d'armadors navals. El seu pare era amo de vaixells de vela, que feien viatges a Amèrica. Es casà a Lima el 1882 amb Mercedes Moreno Cardovez, filla d'espanyols, i s'establiren a Guaiaquil. Des del 1888 van portar altres familiars; el 1885 retornà a la seva terra, on va ser alcalde del Masnou i morí el 1911.

Jaume Pagés i Pagés, nascut al Masnou el 1870, nebot carnal de l'anterior, arribà a Guaiaquil el 1888 i el 1898 portà el seu germà Antoni, i el 1911 al seu nebot Bonaventura Sobirà. Es casà a Barcelona el 1904 amb la seva cosina germana Maria.

Teresa Pagés Moreno, nascuda a Guaiaquil el 1882, retornaren de seguida a Guaiaquil, per a retornar a Barcelona el 1912. Morí el 1930.

Antoni Pagés i Pagés, nascut al Masnou el 1872, arribà a Guaiaquil el 1898 cridat pel seu germà Jaume, va ser tipògraf, es casà amb Rosa Salcedo; amb successió (J. Estrada: 122).

PERÉ. Josep Peré Abenoza, nascut a Lleida, va venir a Guaiaquil el 1914 portat com a confiter per Florenci Cabanas; es casà el 1926 amb Maria Mercedes Cabanas Soldevilla, nascuda a La Paz el 1898; morí el 1978.

Teodor Peré Abenoza, nascut a Velilla de (l) Cinca (Osca), segurament per algun viatge transitori de la seva família i el 1892 es casà allí amb Juana Cantos Rivera, i vingueren a Guaiaquil el 1928. Filles:

(8) Vegi's Llori.

1- Mercedes Peré Cantos, nascuda a Velilla de (l) Cinca el 1918, va passar a l'Equador el 1928, retornà a Espanya, on es casà amb Manuel Cantos Ventura.

2-Maria del Carmen Peré Cantos, nascuda el 1920, va venir a Guayaquil el 1928, on es casà amb Douglas Reyna Andrade (J. Estrada: 148-149).

PÉREZ ARUMI. Capità Eutimi Pérez Arumi, nascut a Vilassar de Mar, Barcelona, el 1875, en una família de mariners; es casà primer, el 1900, amb Dolores Caviglia, de la qual enviudà el 1911, i vingué el 1912 a Guayaquil, on comprà una casa a l'astiller i es dedicà al negoci d'assaonador; es casà per segona vegada amb Enma García Ríos, d'origen cubà (J. Estrada: 170).

PÉREZ FIARLO. Nicolau Pérez Fiarlo, nascut a Girona, va passar a Guayaquil, on era veí el 1697; es casà amb Gertrudis del Valle Ocampo; són ascendants directes del Dr. Luís Cordero Crespo, president de l'Equador des del 1892 fins el 1895 (Arch. Robles Chambers).

PÉREZ NIN. Joaquim Pérez Nin, de Cardona, català, comerciant, s'establí a Guayaquil a començaments d'aquest segle.

PI. Rosa Pi Roig, nascuda a Torrelles, es casà el 1920 amb Josep March Obiols, i passaren a Guayaquil el 1924 (J. Estrada: 121).

PIFARRÉ. Ramona Pifarré Nebot, nascuda a Lleida, on es casà el 1926 amb Agustí Maspons i Camarasa, nascut el 1889, i passaren a Guayaquil el 1937 (J. Estrada: 118).

PLANAS. I-Coronel Antoni Planas Velapura, nascut a Barcelona el 1795, casà a Panamà el 2 de juliol de 1826 amb Fernanda Rosalía Pérez Arosemena. Fill:

II-Ricardo Planas Pérez, nascut a Panamà el 7 de febrer de 1834, va passar a Guayaquil, on figurà com a banquer i morí el 21 d'agost de 1900; es casà amb Elisa Losada Plisé, nascuda a Colòmbia i morta a Guayaquil el 17 de febrer de 1908, filla de Cristóbal Losada i de Petra Plisé y Zea.

PÓLIT. Lluís Pólit Gofudo i Malta, català, veí de Quito, anteriorment tenia casa a Àvila amb escut nobiliari a la portada i la seva mare posseïa una casa solar a Catalunya; a Quito estigué el 1750, va ser casat a Cohorte amb Donya Teresa Linares Matta i Alegurren, alcaldessa de Cohorte. El seu fill D. Pedro Pólit, nascut a Quito, va passar a La Paz, Bolívia, on residia el 1778 (*El Debate*, Quito, 27 de octubre de 1932).

Jaume Pólit, nascut a Catalunya el 1720, on es casà amb Maria Laurel, pares de:

1.-Joan Polit Laurel, nascut a Catalunya el 1750, va arribar a Quito el 1774 i s'allotjà al departament de Maria Pérez de la Rosa, casa de D. Antonio Aspiazu, (ANH, criminales, 1774, caja 68); va comprar la casa dels Guerrero Ponce de León, molt a prop de la placeta de la Merced (Arch. Hilda Zambrano

de Ribadeneira); va ser fervorós reialista, el 1813 i, amb 40 fusellers, van ser reduïts a la impotència pels patriotes Segundo Guerra, el seu fill i N. Canchingre. Es casà a Sagrario el 19 de març de 1775 amb Donya Antonia Lanas Anduy y Unda, la qual heretà 2.000 pesos dels seus pares; veié des del balcó de casa seva la batalla de Pichincha el 1822. Testà davant Castrillón el 30 de desembre de 1833 (ANH, not. 6a.) i morí el 2 de gener de 1834.

56 2.-N. Pólit Laurel, va ser pare de : Don Joan Pólit i Comas, nascut a Catalunya el 1790, va passar a Barbacoas, on es casà amb Florentina Ortiz de Gaviria y Erazo, veïns de Quito l'octubre de 1820 (Sagrario, baptismes).

3.-N. Pólit, va ser pare de:

1) Josep Pólit, nascut a Catalunya el 1783, vivia a Quito el 1824, ja difunt el 1847, f. f. amb Teresa Balseca y Saraus, pares d'Alejo i Tomàs. El 1811 van ser veïns de la parròquia de San Sebastián.

2) Josefa Pólit, nascuda a Catalunya el 1785, veïna de Barbacoas entre el 1824 i el 1847.

3) Francesc Pólit, nascut a Catalunya el 1787, veí de Barbacoa, Cuba, entre el 1824 i el 1847.

PONS. Antoni Pons i Curet, nascut a Barcelona, va passar a Guaiaquil, on morí el 21 de desembre de 1901. Es casà el 1896 amb Trinidad Campusano Santos, bogotana; el seu fill Antonio va ser encarregat del poder executiu de l'Equador (Arch. Robles).

Enginyer Josep Pons i Pons, nascut a Barcelona el 1873, va passar a Guaiaquil el 1897; es casà el 1901 amb Josefa Millàs Roger, pares de:

1.-José Pons i Millàs, nascut a Guaiaquil el 13 de gener de 1915, on morí l'11 d'abril de 1993, comerciant, casat primer amb Lucía Anda Navarro, i per segona vegada amb Arizaga Pareja, amb successió en les dues; es casà per tercera vegada amb Nelly Fabre; sense successió d'aquesta.

2.-Francisco Pons i Millàs, nascut el 1903, morí el 2 de febrer de 1990, industrial; casat amb María Neumane; amb successió.

3.-María Teresa Pons y Millàs, nascuda el 1908, morí soltera, sense successió.

José Pons, veí de Tulcán a principis de segle, on fundà un diari (E. de Janón: *El viejo luchador*, II).

PRADA. Josep Lluís Prada Farrero, nascut a Barcelona el 1939, es casà amb María Rosa Proy Diéguez, natural de Ribadelago a Zamora; van passar a Guaiaquil el 1979, i figurà com a tècnic en marbreria (J. Estrada: 283).

PRATS. Màrius Prats, català, va ser vicari capitular a Riobamba el 1885 (Arch. Curia, Riobamba).

José Maria Prats i Castañé, nascut a Barcelona, parent del general Prim i Prats, va passar a Quito, on es casà, per dispensa de 4 de desembre de 1913 amb Elvira Castro Gortayre, nascuda el 1885, batejada a Sagrario, filla de Rafael Castro Bastús, nét de català, i de Rosario Gortayre Guerrero. La seva família es trobava a Bèlgica entre el 1934 i el 1939 (Archivo Curia, Quito; Alberto Gortayre: *Los Guerrero*, en bol. ANH, Quito, 86, 195?).

PUCHE. N. Puche, franciscà català, veí d'Ambato el 1848, amb successió de Carmen Cáceres Arias (Arch. de Beatriz Gallegos Anda, Quito).

PUCHI. Sebastià Puchi, català, va passar a Guaiaquil, on va ser comerciant i on firmà, el 1814, la felicitació als realistes de Pasto (Sergio E. Ortiz: *Agustín Agunalongo y su tiempo*, Bogotà).

PUIG. Vella família catalana, per ex. els Maspons vénen per baronia de Miquel Puig, àlia^s Maspons, el qual vivia a Santa Eulàlia de Ronsana, Granollers, el 1497, any en què testà la seva esposa Narcisa Maspons.

Capità Joan Puig, nascut a Vilassar el 1770, va ser armador i una nit de tempesta va sortir per amarrar les seves barcases i ja no tornà, raó per la qual al cap de tres dies el donaren per mort. Al Museu Naval de Barcelona es conserven els dissenys dels vaixells dels Puig i alguns retrats d'aquests mariners. s'havia casat el 1798 amb N. Carrau, nascuda a Vilassar el 1775, deutora de Josep Francesc Carrau Girbau, nascut el 1760, fill de Francesc Carrau Mir, nascut el 1733 i de Maria Girbau Barceló, nét paternal de Francesc Carrau Vehil, casat el 1732 amb Maria Àngela Mir i Nadal, besnét paternal de Jaume Carrau Isorn, casat el 1701 amb Margarida Vehils; aquesta família és d'origen irlandès. Fill:

Joan Puig Carrau, nascut a Vilassar el 1799, on va ser home acomodat i amo de vinyes, on es casà el 1824 amb Maria Mir Borotau, nascuda el 1809 (veure Borotau). Tingueren set fills:

1.—Capità Joan Mir, nascut a Vilassar el 1825, mariner, amo d'un pailebot, s'establí el 1845 a Montevideo, i com a gerent d'un negoci del seu cosí Nicolau Mir, el 1855 va passar a Valparaíso i a poc a poc a Guaiaquil, com a ocupant de la casa Luzàrraga, des de 1860 formà les hisendes Guadalupe, San Pablo i Ventura. El 1863 va deixar família a la piurana María Cañote. El 1865 va portar el Pere i instal·là una dressana i una fàbrica de xocolates; retornà a Espanya el 1869 on es casà amb Clotilde de Abrarà y Fortuny, mort el 1880 va deixar tres fills òrfens. Deixà successió a Guaiaquil i Barcelona; dos dels seus gendres Manuel Portella Valladares i Leopoldo Gil, foren ministres d'Alfons XIII.

2.—Miquel Puig Mir, nascut a Vilassar el 1827, es casà amb la seva parenta Teresa Carrau i Farrés, nascuda el 1810, amb qui tingué dues filles. Aquesta va ser filla de Josep Francesc Carrau Girbau, en el seu tercer matrimoni, el 1800, amb Isabel Farrés. Posats que eren cosins, el parentesc era, sens dubte, per Carrau. També passà a Guaiaquil, on el 1883 cofundà la *Sociedad Española de Beneficiencia*.

3.—Rosa Puig Mir, nascuda el 1830, morí soltera.

4.—Elvira, nascuda el 1838, es casà a Barcelona el 1858 amb el capità Eduard Farrés Viada, comandant del bergantí-goleta Clotilde, construït el 1869 per a la carrera del Pacífic. Ferrés va venir a Guaiaquil el 1868 en abandonar la seva família, va ser instat per a retornar cap a Espanya el 1876, cosa que no va fer fins molt temps després. Deixà cinc fills a Barcelona.

5.—Lucrècia, nascuda el 1840, es casà amb el seu cunyat Joan Farrés i Viada, sense successió.

6.-Pere, nascut el 1835, va arribar a Guaiaquil el 1864 cridat pel seu germà Joan, per què l'ajudés a la dressana i a la fàbrica de xocolates, de les quals se'n va fer càrrec fixament a partir de 1869 més o menys. El 1870 va portar el seu parent Joaquim Roldós i després a Jaume Verdaguer. Des del 1865 s'uní a Amalia Darey, d'origen irlandès, de qui deixà 4 fills (ANH, empadronamientos, Guayas, 1871). El 1871 es trobava fora del país; en retornar, García Moreno el 1872 l'impedí de trepitjar terra equatorialiana en acusar-lo de maçó. Sembla que no es casà a Barcelona; després va morir d'un infart, poc després del seu retorn. Tenia companyia de vapors.

7.-Jaume Puig Mir, nascut a Vilassar el 1850, estudià al col·legi de Premià de Mar, després estudià medicina a Berlín, i viatjà el 1876 a l'Equador per a fer-se càrrec de les empreses dels seus germans i desposseir del Govern Eduard Farrés, amo absolut dels negocis durant 4 anys. Aquí construí 4 vapors i aixecà gran fortuna, tanta, que deixà 500 francs d'or per a les seves 3 filles. Va morir a Màlaga el 1929. Era el cap familiar del grup de Vilassar des del 1876 i per aquest motiu, cap el 1878, va portar Jaume Roldós Baleta i cap el 1881 Jaume Puig Verdaguer. També Daclmir Borotau Mir, així mateix el seu germà Miquel, ja al port el 1883. Es casà el 1884 amb Ana Bonni Cuadrado (Arch. Pérez Pimentel, Guaiaquil).

Jaume Puig Verdaguer i Mir, nascut a Sant Joan de Vilassar el 1852, era cosí segon dels Puig Mir pel costat Mir (per ser el nét d'una Mir Borotau, nascuda el 1800) i cosí tercer pel costat de Puig, i sent nebot besnét de l'esmentat mariner de 1770 capità Joan Puig. Va viure a l'Argentina, l'Uruguai i Xile, a Barcelona altre cop el 1874 i al 1878, retornà a Xile i el 1880 s'establí a Guaiaquil, on el 1883 cofundà la *Sociedad Española de Beneficencia*. Es casà el 1889 amb Maria Teresa Arosemena Merino. Va morir a Panamà el 1915 (Arch. Robles, Guaiaquil).

Ramon Puig, català, veí de Guaiaquil, on des del 1906 fins el 20 integrà una societat comercial amb el salmanti Domingo Girbau (J. Estrada, 105).

Viterb Puig, català, s'establí a Manabi el 1875, on es casà amb Asunción Santos Govea, d'origen matern jueu i tingueren tres filles (Rubira: *Los Santos de Charapotó*, en revista SAG 15, 1985, Guaiaquil).

PUYOL. Roc Poyol o Puyol de Fargas i Casals %, català, nascut el 1690, s'establí al Puerto de Santa Maria, on es casà amb Donya Ana Felviana Garzón, pares de:

Don Bartolomé Puyol y Garzón, nascut a Santa Maria el 1720, va passar a Quito, on testà davant Mariano Santiago Navarrete el 22 de març de 1764 i sent expulsat de l'església de San Francisco; es casà primer a Latacunga el 1750 amb Donya Josefa Jiménez, neboda del mestre Tomás Gerardo Jiménez, capellà de Sigchos; es casà per segona vegada a Quito amb Donya Manuela Aljuba y Pazmiño, família d'artistes coneguts; sense successió en ella. El seu fill Ramon s'establí a Riobamba el 1777, on se li negà que pogués ser regidor del capitol "per la seva condició plebea", per la qual cosa provà la seva noblesa (Arch. Alfredo Costales, Quito, Arch. família Álvarez-Jervis, Quito).

RIBOT. Pbro. N. Ribot, català, va ser propietari al poble de Baños, província de Tungurahua, el 1708 (Isaías Toro: *Ambato Colonial*, 1952).

RABASCAL. Josep Rabascal Nebot, nascut a Porrera, Tarragona, el 1933, parent de Jaume Nebot, establert a Guaiaquil a principis de segle. Va passar a Guaiaquil el 1954, als 21 anys, on poc després va fundar un forn, es casà amb Erika Bittner, d'origen alemany (J. Estrada: 265). Era nebot de Dolors Trullas Masats, nascuda a Barcelona el 1914, esposa de Josep Maria Llopart.

RIBAS. Ramon Ribas i Reniu, nascut a Barcelona el 1869, va deixar els estudis de química per a viatjar a Guaiaquil el 1891, on va posar successivament dos magatzems, els quals va perdre a causa d'un incendi. Més tard va comprar hisenda a Montalvo i posà farmàcia. Es casà el 31 de juliol de 1897 a Guaiaquil amb Rosa Esther Vergara Echevarría i morí el 1936. Va ser sogre del gran poeta manabita José Maria Egas Miranda, així com del nét del gran escriptor Juan Montalvo, senyor Carlos Chacón Montalvo (J. Estrada: 76; Arch. Robles Chambers).

Enrique Ribas Antich, nascut al Masnou, Barcelona, el 1860, arribà a l'Equador el 1898; es casà amb Rosa Murphy Harker, nascuda a Lima, d'origen irlandès, va ser comerciant; El 1911 va portar al port el seu nebot Joan Felicià Casals Ribas. Morí el 1922 (J. Estrada: 79).

RIERA¹⁰. Miquel Riera i Juanola, nascut a Banyoles, província de Girona, el 1850, va passar a Guaiaquil cridat pel seu oncle Miquel Juanola, cap el 1871. En un viatge a Lima es casà amb Zoila Rivera Navarrete. El 1897 formà societat amb el seu germà Martí, va retornar a Espanya amb els seus tres fills a començaments d'aquest segle.

Martí Riera i Juanola, nascut el 1855 a Banyoles, germà de l'anterior, va passar a Guaiaquil el 1876 per a treballar amb el seu oncle Miquel Juanola. El 1897 va formar societat amb el seu germà Miquel. Es casà el 1902 amb la seva cunyada Maria Rivera Navarrete, natural de Lima; va morir el 1948 (J. Estrada: 64).

Joaquim Riera Juanola, nascut a Banyoles el 1863, germà menor dels dos anteriors. Estigué a Guatemala del 80 al 82, on procreà la seva filla Carmela Riera Mancilla, nascuda el 1882, amb qui passà a Guaiaquil el mateix 1882; es casà aquí, el 1900, amb Julia Letechi Gallardo, va posar una ferreteria i morí el 1935 (J. Estrada: 65).

RIMBAU. Maria Francesca Rimbau, nascuda a Barcelona el 1925, notable artista en cant (soprano), casà amb Carlos González Arijita, nascut a Burgos, músic, compositor, pianista i director d'orquestra. Establerts a Guaiaquil el 1959, van fer una gran tasca cultural, fins que ell morí el 1991, lloc on radicà la seva família (J. Estrada: 268).

(10)

DEL RIO. Maria del Río, nascuda a Rubí, Barcelona, el 1880, va passar a Guaiaquil amb el seu marit Miquel Marcet Casajoana, lloc d'on eren veïns el 1907 (íd. 186).

ROLDÓS. N. Roldós, nascut a Vilassar el 1790, fou casat amb Mercè Borotau. Fills:

60 1.- Josep Roldós Borotau, nascut a Vilassar el 1818, on es casà amb Josefa Baleta i Masclans; pares de 4 fills:

a) Capità Antoni Roldós i Baleta, nascut a Vilassar el 1859, mariner mercant a les costes de Filipines, heroi de la batalla naval de Cavite, va ser condecorat per la vidua d'Alfons XII. Es casà amb N. Moraguel, tronc del Blas Roldós.

b) Jaume Roldós i Baleta, nascut a Sant Joan de Vilassar el 21 de juliol de 1861, en estat de molta pobresa i tenint 16 anys va passar a Guaiaquil, cap el 1877 on tenia els seus parents. Va estudiar a l'escola de José Herboso i després radicà a Babahoyo, on adquirí una tenda de comerç i dues hisendes. Es casà primer el 1886 amb Hortensia Barreiro Marticorena i Dámaso, morta el 27 de juny de 1903, filla natural de Don Agustín Barreyro Burgos. És casà per segona vegada el mateix any de 1903 amb Grimanesa Soria Espín, nascuda a El Callao, Perú; morí el 12 d'octubre de 1973 a Guaiaquil als 90 anys, de pares tungurahuençs, i havent estat ell desterrat al Perú en època de Veintemilla i de García Moreno. Morí el 25 de gener de 1927, el seu net Jaume Roldós Aguilera, va ser president de l'Equador des de 1979 fins 1981. Altre net, Josep Ycaza Roldós, va ser candidat a la presidència del país el 1979.

c) Dolors, nascuda el 1863.

d) Maria, nascuda el 1865.

2.-Pere Roldós Borotau, nascut a Vilassar el 1820, on es casà amb N. Roig, pares de tres fills que vingueren a l'Equador:

a) Antoni Roldós Roig, nascut a Vilassar el 1846, s'establí a la província de Los Rios el 1876, cridat pels seus germans menors, allí fou amo de la hisenda Pangala. El 1883 va ser cofundador a Guaiaquil de la *Sociedad Española de Beneficiencia*.

b) Joaquim Roldós Roig, nascut a Vilassar el 1848, va passar a Guaiaquil a la recerca dels seus parents, els Puig Mir, posat que Pere estava en auge econòmic. El 1876 i essent pròsper, va portar el seu germà Antoni i donà treball als seus paisans Agustí Casanovas i a Pagés, als quals els vengué el seu negoci de fardells petits. Es casà a Guaiaquil per dispensa del 6 de juliol de 1891 (Archivo Robles) amb Benedicta Barreyro Acosta. El 1906 retornà a la seva terra i morí a Barcelona el 1912 als 64 anys. Amb successió a Guaiaquil.

c) Felicià Roldós Roig, nascut a Vilassar el 1850, va passar a Guaiaquil el 1870, cridat pel seu parent Pere Puig Mir. No li agradà el lloc i radicà a Bahía (Manabi), on s'uní a Ignacia Turrizaga (Rodolfo Pérez: *La familia Roldós en el Ecuador*, El Universo, Guaiaquil, mayo de 1981).

ROURA. Pere Roura, nascut a Catalunya el 1850, encara era viu el 1956, es casà amb la senyora N. Oxanda Berro, basca. El pare de Roura era amo de vaixell i d'una mitjana empresa naviliera. Fills:

1.-Pere Gliserico, el qual marxà a França a la I Guerra Mundial.

2.-Xavier.

3.-Josep Maria, nascut a Barcelona el 1880, doctor en química, manejà la farmàcia del seu pare des del 1902 fins al 1904, en què va anar a París, on estigué quatre anys dedicat a l'art. Vingué a Amèrica el 1908 i visqué entre Guaiaquil i Quito, a més d'altres països. Va ser un gran dibuixant, es casà a Quito el 1916 amb Judith Josefina Cevallos Baus, amb successió (Archivo de José Maria Roura Cevallos, Quito, 1994).

ROVIRA. Joan Rovira, escultor català, va arribar a Guaiaquil el 1921, on visqué fins el 1923 i instal·là una escola d'arts decoratives (J. Estrada: 193).

SÀENZ. Tomàs Bonaventura Sàenz, nascut a Catalunya, va passar a Guaiaquil, on es casà amb Tomasa León, peruana. Morí en aquest port el 28 de desembre de 1813 (Arch. de la Curia).

SALA. Comandant de bombers Valentí Sala Piqué, nascut a Navarces, Barcelona, el 1891, va arribar a Guaiaquil el 1913 per a treballar en un magatzem del seu parent polític Domènec Girbau. Instal·là alguns assaonadors i morí el 1962. Dóna origen als Sala León i Sala Larreta.

SANZ. Josefa Sanz, es casà a Barcelona el 1928 amb Antoni March Obiols, i passaren de seguida a Guaiaquil (J. Estrada: 120).

SERRA. Eulàlia Serra Figueras, nascuda a Rubí, va passar a l'Argentina, es casà a Mendoza el 1909 amb el català Joan Domènec Casajoana, i radicaren a Guaiaquil el 1923 (J. Estrada: 174).

Guillem Serra Bodro, nascut a Barcelona el 1929, veterinari, va arribar a l'Equador el 1954, primer a Santo Domingo de los Colorados i després a Guayaquil, i es dedicà a la indústria vinícola. Es casà amb Maria Elena Galdós Villamarín.

Gaspar Serra Bodro, nascut a Barcelona el 1934, germà de l'anterior, va arribar a Guaiaquil el 1957 per a treballar associat amb el seu germà. Es casà amb Dora Franco (J. Estrada: 267).

SIMÓ. Lluís Joan Simó Sanahuja, nascut a Porrera, Tarragona, el 1911, parent de Jaume Nebot i Borràs, estigué a la Guerra Civil Espanyola i en acabar va passar a Quito el 1939 com a exiliat i després s'instal·là a Guaiaquil; es casà amb Carme Juncosa Pieri, catalana.

Francesc Simó Sanahuja, nascut a Porrera el 1902, radicà a Quito el 1924 en què acollí el 39 el seu germà Lluís Joan (J. Estrada: 134).

SOLDEVILLA. Carme Soldevilla Segura, es casà a Catalunya el 1897 amb Florenci Cabanas Pla; de seguida van sortir cap a Buenos Aires i poc després s'instal·laren a Guaiaquil. Retornaren a Espanya el 1908 i tornaren el 1937 a l'Equador (J. Estrada: 146-147).

SOPENA. El pare Antoni Sopena, català, franciscà, va arribar a l'Equador el 1909 i es secularitzà el 1911, quan ja exercia des del 1910 el capellà de santa Elena, on estigué fins el 12. Després va ser rector de Vinces, de Palenque i de Samboroinón (Luis Arias, *Diccionario biográfico del clero guayaquileño*, 1970).

62 **SUBIRÀ.** Bonaventura Subirà i Pagés, nascut al Masnou el 1882, va arribar a Guaiquil el 1911 per a treballar al costat del seu oncle Jaume Pagés Pagés. Es casà amb Teresa Isern, catalana, i morí el 1973 sense successió (J. Estrada: 122).

TARRUEL. Caietà Tarruel, nascut a Cervera, província de Lleida, el 1913, ingressà a l'orde salesiana al seu país, i arriba com a tal a Cuenca el 1937. El 39 radicà a Guaiquil, on va ser professor, director del col·legi Cristóbal Colón, rector de San Juan Bosco, etc. Va morir a l'abril de 1985.

VÁSQUEZ. Maria Vásquez Fita, nascuda a Figueres, Catalunya, es casà el 1930 amb Josep González Artigas, nascut el 1902 a Barcelona, van arribar a Guaiquil el 1930 poc després de casar-se (J. Estrada: 131).

VERDAGUER. Jaume Verdaguer i Mir, nascut a Vilassar el 1850, va arribar a Guaiquil el 1875, sens dubte cridat pels seus cosins els Puig Mir ¹¹. El 1883 va ser cofundador de la *Sociedad Española de Beneficencia* (Archivo Pérez Pimentel). Es casà el 1876 amb Maria Teresa Garcia. Morí a Guaiquil el 29 de maig de 1912 (Arch. Robles). Els seus fills Jaume i Felip van tenir una notòria figuració als anys vint d'aquest segle.

VIDAL. Doctor en química Ignasi Vidal Guitart, nascut a Barcelona el 1910, va passar a Cali, on va ser Rector de la Escuela de Agricultura; es casà el 1941 amb Shara Maspons Bigas, nascuda a Guaiquil, de pares catalans, amb qui el 45 radicà a Guaiquil, figurant com a industrial (J. Estrada: 203).

VILASECA. Gabriel Vilaseca Soler, nascut a Clariana, Argensola, el 1868. Per ser parent del pare Ceriola, va passar a Guaiquil, on va ser industrial, es casà el 1926 amb Rosa Valls Compte, nascuda a Sant Martí de Tours (J. Estrada: 168).

VALLS. Rosa Valls Compte, nascuda a Sant Martí de Tours, província de Barcelona, es casà a Guaiquil el 1926 amb Gabriel Vilaseca Soler.

VILLAVECCHIA. Lluís Villavecchia i Dahlander, casat a Barcelona el 1917 amb Maria Puig-Mir i Bonnin, nascuda a Guaiquil, de pare català.

Lluís Villavecchia Puig Mir, fill de l'anterior, nascut a Barcelona el 14 d'abril de 1923, el qual s'establí a Quito, on conegué Doña Leticia Echenique

(11) Vegi's Borotau

Mancheno, amb qui es casà a Barcelona el 6 de març de 1972, vídua del capità Carlos Donoso Game; sense successió.

VIÑAS. Josep Viñas, nascut a Girona, es casà a Guaiaquil el 3 de juny de 1742 amb Francisca Morán de Butrón y Ozerín, la qual va ser dotada de 3.100 pesos (Arch. Robles Chambers). Els seus descendents més notables són els poetes Numa Pomplio Llona Echeverry (nascut a Guaiaquil el 1832) i Juan Abel Echevarría Munive (nascut a Latacunga el 1853).

63

VIÑUELA. Doctor Mateo R. Viñuela, nascut a Barcelona, jesuïta, va arribar a l'Equador i es secularitzà, essent Rector de Babahoyo el 1885, Rector del seminari de Guaiaquil el 87, Canonge Teològic des del 1907 i vicari general el mateix any, morí el 1917 (Luis Arias Altamirano: oc.).

VIVER. Francesc Viver, català, va passar a Quito, on fa informe de llibertat i fadrinatgeria el 31 de desembre de 1829 (Sagrario); es casà el 1830 amb Teresa Hurtado.

Ramon Viver i Arnet, nascut a Sabadell el 1875, últim posseïdor de Can Viver de la Torre Bonica, entre Terrassa i Sabadell, anomenada fins el segle XVIII "Mas Sala i Viver", perquè la baronia del llinatge era Sala i passa a Viver per adopció cap el 1615. Es casà el 1900 amb Trinitat Albanell García, i amb els seus fills va passar a l'Equador cap el 1915; primer estigueren a Quito i després a Guaiaquil, on morí el 1947 (Max Borrero: *Orígenes cuencanos*, t. II, 1962). El 1920 i seguits, tenia un conegut restaurant a Quito, a prop del Pasaje Royal.

Joan Viver i Arnet, nascut a Catalunya el 1881, va passar a Quito, on es casà amb Rosa Ubidia.

Romà Viver Albanell, nascut a Can Viver de la Torrebonica el 1901, va passar a Quito, on es casà el 1925 amb Carmen Moscoso Ordóñez, nascuda a Cuenca, on s'establiren.

Joaquim Viver Albanell, nascut a Can Viver de la Torrebonica el 1902, es casà a Guaiaquil el 1935 amb María Luisa Martínez Macías, sense successió (Max Borrero: oc.).

LLISTAT PER ORDRE CRONOLÒGIC DELS CATALANS ARRIBATS A L'EQUADOR

Nota: l'any assenyalat correspon, en alguns casos, exactament a l'arribada, d'altres, el càlcul és aproximat.

1607: Joan d'Aguilar	1735: Manel Fons
1619: Joan de Corvera	1741: Josep de Viñas
1662: Francesc Cardoso	1749: Bartolomé Puyol
1670: Cristòfol Balaguer	1750: Lluís Pólit
1697: Nicolàs Pérez Fiarlo	1767: Francesc Díez Catalàn
1698: Alonso Balaguer	1767: Josep Baiona
1708: N. Ribot	1772: Bernard Bou
1712: Josep del Castillo	1774: Joan Polit

- 1776: Salvador Chattar
 1778: Lluís Lloret
 1780: Marcellí Cardona
 1784: Jerònim Alavedra
 1785: Ignasi d'Alcàzar
 1790: Joan Chattar
 1795: Eufròsia Amat
 1795: Joan Fàlquez
 1797: Joan Ferrusola
 1800: Joan Catalàn
 1800: Domingo Escala
 1803: Antoni Fons
 1805: Joan Francesc Bosquet
 1805: Jaume Barnó
 1810: Josep Pólit
 1813: Tomàs Sàenz
 1814: Sebastià Puchi
 1816: Joan Bastús
 1820: Joan Pólit Comas
 1829: Francesc Viver
 1830: Manel Navarro
 1844: Josep Francesc Llori
 1848: N. Puche
 1850: Delmir Borotau
 1856: Joan Puig Mir
 1857: Antoni Madinyà
 1860: Miquel Joanola
 1864: Pere Puig Mir
 1867: Bartolomé Maspott
 1867: Francesc i Antoni Duran
 1868: Eduard Ferrés
 1869: Josep Borbúa
 1869: Nicolàs Baiona
 1870: Joaquim i Felicià Roldós
 1871: Miquel Riera
 1872: Francesc Maria Compte
 1874: Ricard Planas
 1875: Viterb Puig
 1875: Jaume Verdaguier
 1876: Pere Janer
 1876: Antoni Roldós
 1876: Martí Riera
 1876: Jaume Puig Mir
 1876: Josep Maria Massià
 1877: Jaume Roldós
 1878: Manel P. Janer
 1878: Pere Blanch
 1878: Joan Costa
 1878: Josep Figueras
 1880: Miquel Puig Mir
 1880: Jaume Puig Verdaguier
 1882: Joaquim Riera
 1882: Jacint Ferrés
 1882: Victorià Pagés
 1884: Mateu Viñuela
 1885: Marius Prats
 1888: Jaume Pagés
 1891: Ramon Ribas
 1891: Francesc Baiona
 1892: Ricard José
 1894: Jaume Castells
 1895: Joan B. Ceriola
 1895: Antoni Pons
 1897: Josep Pons
 1898: Carme Soldevilla
 1898: Enric Ribas
 1898: Joan Orús
 1898: Antoni Pagés
 1898: Gustau Barba
 1899: Florenci i Mercè Cabanas
 1900: Jordi Duran
 1900: Carles i Quimeta Fortich
 1900: Josep José
 1900: Ernest José
 1900: Josep Pons
 1900: Joaquim Pérez Nin
 1901: Martí Costa
 1901: Antoni Begué
 1902: Ubald Esterry
 1902: Josefa Millàs
 1904: Francesc Dalmau
 1904: Antoni Dalmau Padró i
 dos fills
 1904: Mercè Llopart
 1905: Pere Maspons
 1905: Enric i Pilar Grau
 1905: Amèlia Ruiz
 1905: Manel de los Ríos
 1906: Joan M. Grau
 1906: Ramon Puig
 1907: Rafel Compte
 1907: Maria del rio

- 1907: Miquel i Joan Marcet
1908: Josep Maria roura
1908: Valentí Forgas
1909: Antoni Sopena
1909: Carles Casals
1909: Agustí Maspons
1909: Antoni March
1911: Bonaventura Subirà
1911: Teresa Isern
1911: Joan Domènec
1911: Sara Bigàs
1911: Joan Casals
1912: Tomàs Costa
1912: Eutimi Pérez
1913: Miquel Castells
1913: Valentí Sala
1913: Josep Maria Prats
1914: Josep Peré
1914: Rosalia Alujas
1914: Manel Coll
1915: Trinitat Albanell
1915: Ramon Viver i fills:
Román, Joan, Joaquim
1915: Francesc March
1916: Ester Ginoccio
1916: Adela Cabeza
1916: Francesc i Inés Nugué
1918: Margarida Carrencà
1919: Ramon Ferré
1921: Modest Casajoana
1921: Francesc Llopart
1921: Francesc Nebot
1921: Joan Rovira
1921: Àngela Folguera
1922: Josep Oms
1923: Eulàlia Serra
1924: N. Fornell
1924: Josep, Josefin i Rosa
March
1924: Rosa Pi
1924: Josep Maria Llopart
- 1925: Albert March
1925: Artur Domènec
1925: Gabriel Vilaseca
1925: Ana Maria Marcet
1926: Rosa Valls
1928: Josefa Sanz
1928: Mercè i Maria del Carme
Peré
1928: Teodor Peré
1930: Ramon i Josep González
Artigas
1930: Maria Vàsquez
1930: Celestí Carbonell
1931: Martí Costa
1933: Dionisi Fabrè
1936: Ramon Costa
1936: Oscar González Artigas
1937: Ramon Pifarré
1937: Teresa Agustí
1937: Quimeta Dalmau
1937: Caietà Tarruel
1937: Robert Maspons
1939: Antoni Albiñana
1939: Lluís Joan Simó
1939: Carme Juncosa
1942: Montserrat Llangos
1944: Dolors Masats
1945: Ignasi Vidal
1946: Pere i Roman Font
1950: Lluís Camps
1954: Josep Rabascal
1954: Guillem Serra
1955: Josep Maria Lacambra
1955: Àngel de Maria Canals
1957: Gaspar Serra
1959: Francisca Rimbau
1959: Pere Castellví
1971: Lluís Villavechia
1975: Joan Miquel Navarro
1979: Josep Lluís Prats